

Ameriška knjiga o koroških Slovencih

Thomas M. Barker, *The Slovenes of Carinthia a National Minority Problem*. New York-Washington, 1960, Izd. League of CSA v zbirki *Studia Slovenica*. 302 str. Natisnila Družba sv. Mohorja v Celovcu.

V Združenih državah Amerike je izšla v zadnjih letih vrsta razprav o slovenski preteklosti.* Med temi deli zavzema po aktualnosti prvo mesto obširna Barkerjeva disertacija o zgodovini koroških Slovencev od naselitve pa do leta 1959. Disertacija ni le kompilacija iz slovenskih in nemških del, marveč delo, v katerem avtor prihaja do samostojnih zaključkov ter zavrača teze, ki so se ukoreninile v nemško koroško literaturo o slovenskem narodnostnem razvoju. Tako na primer pokaže, da je tako imenovana vindišarska tvorba na Koroškem le plod domišljije nemških šovinistov. Poglavlje o NOB na Koroškem sloni na tiskanih jugoslovanskih virih ter na publikacijah koroških Slovencev.

Kot vesten raziskovalec je Barker skušal slišati tudi nasprotno stran, zato je anketiral več Korošcev, med njimi tudi člana predvojne protislovenske centrale Heimatdiensta Vinzenza Schumya (o Heimatdienstu glej članek Lojzeta Udeta »Po plebiscitu 10. oktobra 1920. Kärntner Heimatdienst, Heimatbund« v Zborniku Koroške, Ljubljana 1959, str. 70—91). Schumy mu je dejal, da so koroški partizani v glavnem opravljali prehranjevalne akcije, ostali anketiranci pa so omejili partizansko aktivnost na Mežiško dolino in Gorenjsko. Taki razlagi Barker ugovarja ter pravi, da so bili gorati predeli (Karavanke, Gure, Svinja planina) »le redko prosta tla za neoborožene Nemce, znatno večja (partizanska) aktivnost pa je bila na jugu« (str. 238; južno od Drave? T. Z.). Zanimivo je Schumyjevo priznanje, da so avstrijske oblasti obsodile 1947. leta enega pobudnikov izselitve koroških Slovencev Maier-Kaibitscha zaradi jugoslovanskega pritiska na Avstrijo (str. 234). Barker pravilno ugotavlja v nasprotju s koroškimi Nemci (npr. Kärntens Partisanen berichten v listu Rundbrief des Alpenländischen Kulturverbandes, 4. pismo, dec. 1958, str. 5—10), da je bila izselitev koroških Slovencev 1942. leta le začetek uresničevanja načrta iz leta 1940 o izselitvi 50.000 koroških Slovencev, ne pa posledica aktivnosti koroških partizanov. Pri tem, žal, Barker ni upošteval zapisnika procesa proti Maier-Kaibitschu ali pa poročila s procesa v koroškem dnevniku »Wahrheit und Volkswille«. Dodajam, da je že

*. Npr. Richard R. Randall, *The Political Geography of the Klagenfurter Basin*, 1954? rokopisna disertacija na Clark University, prim. Janko Pleterški, *Ameriška dognanja o koroškem vprašanju*, Naša sodobnost, 1957, št. 4, 5; John A. Arnez, *Slovenia in European Affaires*, 1958; Aloisius L. Kuhar, *The Conversion of the Slovenes and the German-Slav. Ethnic Boundary in the Eastern Alpes*, 1959; (Knjigi J. Arneza in A. Kuharja sta izšli v isti zbirki kot Barkerjeva disertacija).

1918. leta »Marburger Zeitung« (17. X.) z odobravanjem povzela zahtevo nekoga dunajskega lista o izselitvi v Rusijo tistih Slovencev, ki so podprli 1917. leta majniško deklaracijo.

Ker objektivna sodba Barkerjeve knjige ni šla v račun avstrijskih nemško-nacionalnih krogov, so jo ti krogi napadli takoj po izidu (Südpres. Pressedienst der Arbeitsgemeinschaft für Südkärnten, izdaja Österreichische Landmannschaft, Dunaj, 2. VI. 1961, str. 5).

Tone Zorn